

ปัญหากฎหมายการใช้สิทธิของผู้เสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่

ณัฐ รักษาผล²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหากฎหมายการใช้สิทธิของผู้เสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยศึกษาถึงประวัติความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีกฎหมาย ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจถึงรากฐานแห่งการใช้สิทธิของผู้เสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยอ้างอิงได้จากแนวความคิดเกี่ยวกับละเมิด หลักนิติธรรม หลักนิติรัฐ หลักความรับผิดชอบของรัฐ การกระทำทางปกครอง และหลักความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่รัฐทั้งในต่างประเทศและประเทศไทยและบทบัญญัติกฎหมายไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการใช้สิทธิของผู้เสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มีอยู่ 2 ประการ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 คือ การยื่นคำขอต่อหน่วยงานรัฐให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว หรือการใช้สิทธิในการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษา

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิดังกล่าวของผู้เสียหายก็ยังคงมีปัญหาในทางปฏิบัติอยู่หลายประการ เนื่องด้วยการที่พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวต้องกล่าวถึงเนื้อหาหลากหลายประการในพระราชบัญญัติเดียว แต่พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีบทบัญญัติไม่ครบถ้วนถึงหลักเกณฑ์ที่ต้องใช้อีกทั้งเมื่อกาลเวลาผ่านไป และข้อเท็จจริงของคดีได้เปลี่ยนแปลงไปก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีปัญหาในการบังคับใช้อีกด้วย นอกจากนี้ เนื่องด้วยบทบัญญัติของกฎหมายไม่ชัดเจนครบถ้วน ยังส่งผลให้เกิดปัญหาในการตีความของศาล และทำให้คำวินิจฉัยไม่เป็นไปแนวทางเดียวกันด้วย

โดยผู้ศึกษาได้แบ่งปัญหากฎหมายการใช้สิทธิของผู้เสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ ดังนี้ คือ (1) ปัญหาการยื่นคำขอ (2) ปัญหาการฟ้องคดี และ (3) ปัญหาอายุความ

ปัญหาการยื่นคำขอ มีประเด็นที่หนึ่ง คือ ปัญหาการใช้สิทธิซ้ำซ้อน ซึ่งตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่าผู้เสียหายมีสิทธิอยู่ 2 ประการ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 คือ การยื่นคำ

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายการใช้สิทธิของผู้เสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี วงษ์วิจิตร และคณะกรรมการการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศรี บัวสุวรรณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนเชื้อสกุล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ขอต่อหน่วยงานรัฐให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว หรือการใช้สิทธิในการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษา กรณีจึงเกิดปัญหาที่ผู้เสียหายอาจใช้สิทธิทั้งสองประการควบคู่กันได้ ซึ่งจะเป็นผลให้เกิดการพิจารณาที่ซ้ำซ้อนในชั้นหน่วยงานของรัฐและศาล และอาจส่งผลให้เกิดคำวินิจฉัยที่ไม่เหมือนกัน

ประเด็นที่สอง คือ ปัญหาเรื่องระยะเวลาการพิจารณาคำขอ จากการที่ผู้เสียหายยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน พระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอโดยไม่ชักช้า กล่าวคือ ต้องให้เสร็จแล้วภายใน 180 วัน นับแต่วันที่รับคำขอ แต่ในทางปฏิบัติหน่วยงานของรัฐอาจจะไม่พิจารณาให้แล้วเสร็จ และขออนุมัติขยายระยะเวลาพิจารณาออกไปอีก 180 วัน ได้ ซึ่งอาจเป็นผลเสียต่อผู้เสียหายในการรอคอยผลคำวินิจฉัยในเวลายาวนาน และกระทบต่อการเยียวยาความเสียหายของผู้เสียหาย

ประเด็นที่สาม คือ ปัญหาเรื่องผลคำวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐ หลังจากที่หน่วยงานของรัฐออกผลคำวินิจฉัยแล้ว แต่ผู้เสียหายไม่พอใจผลคำวินิจฉัยและต้องการจะใช้สิทธิฟ้องคดีเพื่อโต้แย้งผลคำวินิจฉัยดังกล่าว หากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เป็นการละเมิดทางปกครอง จึงเป็นปัญหาในการตีความว่าผลคำวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐมีสถานะทางกฎหมายอย่างไร และเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 หรือไม่ หากเป็นคำสั่งทางปกครอง ผู้ฟ้องคดี (ผู้เสียหาย) จะต้องดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนฟ้องคดีตามมาตรา 42 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ก่อนฟ้องคดี

ประเด็นที่สี่ คือ ปัญหาเรื่องการกำหนดค่าสินไหมทดแทนของหน่วยงานของรัฐ การที่ไม่ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์เรื่องการกำหนดค่าสินไหมทดแทนของหน่วยงานของรัฐในพระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 แต่มีประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำต่อละเมิดต่อบุคคลภายนอก ฉบับลงวันที่ 3 ตุลาคม 2554 กำหนดให้มีขั้นตอนในการอนุมัติจ่ายและเพดานในการจ่ายไว้ ซึ่งไม่เหมือนในชั้นการพิจารณาของศาลยุติธรรม และศาลปกครอง ที่นำมาตรา 438 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาพิจารณาและมีกำหนดค่าสินไหมทดแทนที่ไม่ใช่ตัวเงินแก่ผู้เสียหายด้วย ย่อมทำให้เกิดข้อแตกต่างกันในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในชั้นการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐและศาล

ปัญหาการฟ้องคดี มีประเด็นที่หนึ่ง คือ ปัญหาการพิจารณาละเมิดทางแพ่งหรือละเมิดทางปกครอง การใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเพื่อโต้แย้งผลคำวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐ ผู้เสียหายมีภาระหน้าที่ในการพิจารณาว่าการกระทำละเมิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เป็นละเมิดทางแพ่งหรือละเมิดทางปกครองก่อนที่จะต้องนำคดีมาฟ้องต่อศาล จึงอาจเกิดปัญหาฟ้องผิดพลาด และ

ต้องมีการส่งเรื่องให้คณะกรรมการชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลพิจารณา ซึ่งอาจจะมีผลกระทบในทางคดีและล่าช้าต่อการเยียวยาความเสียหายของผู้เสียหาย

ประเด็นที่สอง คือ ปัญหาขอบเขตการบังคับใช้พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 กล่าวคือขอบเขตการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่ได้ครอบคลุมถึงหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐทั้งหมด จึงทำให้ความคุ้มครองของพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ไม่ทั่วถึง และเป็นเหตุให้ผู้เสียหายไม่อาจจะใช้ช่องทางการยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 11 ได้ และเจ้าหน้าที่อาจจะต้องรับผิดชอบเฉพาะตัวแม้จะปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเป็นการบริการสาธารณะก็ตาม

ประเด็นที่สาม คือ ปัญหาการกำหนดประเภทคดีของศาลปกครองจากการยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 โดยการที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ และหน่วยงานของรัฐออกคำวินิจฉัยคำขอเป็นการกระทำทางปกครอง อาจเป็นนิติกรรมทางปกครองในรูปคำสั่งหรือปฏิบัติการทางปกครอง ซึ่งศาลปกครองสามารถกำหนดประเภทคดีได้หลายประเภทโดยจะมีผลต่อการกำหนดคำบังคับและนับระยะเวลาในการรับคำฟ้องไว้พิจารณา

ปัญหาอายุความ มีประเด็นที่หนึ่ง คือ ปัญหาเรื่องอายุความเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ในคดีแพ่งและคดีปกครองที่ไม่เท่ากัน กล่าวคือ การฟ้องคดีให้หน่วยงานของรัฐชดเชยค่าสินไหมทดแทน นั้น ผู้เสียหายจากการละเมิดทางแพ่งต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐต่อศาลยุติธรรมภายในกำหนดอายุความ 10 ปีนับแต่วันทำละเมิดตามมาตรา 193/30 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ส่วนผู้เสียหายจากการละเมิดทางปกครองต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐต่อศาลปกครองภายใน 1 ปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มีเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นอายุความที่สั้นกว่ามาก

ประเด็นที่สอง คือ ปัญหาเรื่องอายุความเกี่ยวกับการใช้สิทธิเข้าชั้น เป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากปัญหาการใช้สิทธิเข้าชั้น ซึ่งอาจทำให้เกิดความสับสนของศาลปกครองในการใช้ระยะเวลาการฟ้องคดีในการรับคำฟ้อง กล่าวคือภายใน 90 วัน ตามมาตรา 11 ประกอบมาตรา 14 พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 หรือภายใน 1 ปี ตามมาตรา 51 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

ประเด็นที่สาม คือ ปัญหาเรื่องอายุความเกี่ยวกับการที่หน่วยงานของรัฐไม่พิจารณาคำขอภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายมาปรับใช้แก่กรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ได้พิจารณาคำขอดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ และทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับการแจ้งผลการวินิจฉัยคำขอ เมื่อผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาล

ปกครองแล้ว จึงเกิดปัญหาในเรื่องวันรู้เหตุแห่งการฟ้องคดี และการนับระยะเวลาการฟ้องคดีในการสั่งรับคำฟ้องของศาล

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหากฎหมายการใช้สิทธิของผู้เสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ปัญหาการยื่นคำขอ และปัญหาอายุความ มีประเด็นรวมกัน คือ ปัญหาการใช้สิทธิช้าซ้อน และปัญหาเรื่องอายุความเกี่ยวกับการใช้สิทธิช้าซ้อน ควรให้เพิ่มเติมบทบัญญัติเพื่อจำกัดสิทธิของผู้เสียหาย คือ มาตรา 11/1 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 บัญญัติว่า ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่าหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดตามมาตรา 5 ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดเชยค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ตนตามมาตรา 11 ได้ แต่กรณีดังกล่าวไม่อาจใช้ได้เมื่อผู้เสียหายได้ฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้หน่วยงานของรัฐชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ตนแล้ว

และปัญหาการยื่นคำขอ ประเด็นอื่น คือ ปัญหาเรื่องระยะเวลาการพิจารณาคำขอให้ลดระยะเวลาการพิจารณาคำขอให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนของหน่วยงานของรัฐ ควรแก้ไขมาตรา 11 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐออกไปรับคำขอจากผู้เสียหาย โดยไม่มีการอนุมัติขยายระยะเวลาการพิจารณาคำขอ

ปัญหาเรื่องผลคำวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐ ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 11 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ให้ผู้เสียหายไม่ต้องอุทธรณ์ผลการวินิจฉัย แต่ให้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย

ปัญหาเรื่องการกำหนดค่าสินไหมทดแทนของหน่วยงานของรัฐ ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ มาตรา 11 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 บัญญัติว่า การกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่งจะมีได้เพียงใดให้คำนึงถึงตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดเป็นเกณฑ์ โดยมีต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้ และกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 5 หมวด 2 และเพิ่มเติมข้อกำหนดของประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การชดเชยค่าสินไหมทดแทนกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำต่อละเมิดต่อบุคคลภายนอก ฉบับลงวันที่ 3 ตุลาคม 2554 โดยการจ่ายเงินค่าสินไหมทดแทนไม่มีเพดานในการจ่าย กำหนดค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และไม่มีการทำความตกลงกับกระทรวงการคลังเป็นรายกรณี ซึ่งน่าจะเกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหายมากกว่า

ปัญหาการฟ้องคดี มีประเด็นรวมกัน คือ ปัญหาการพิจารณาละเมิดทางแพ่งหรือละเมิดทางปกครอง และการกำหนดประเภทคดีปกครองเกี่ยวกับการยื่นขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ ควรเพิ่มเติมมาตรา 11 /1 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 บัญญัติว่า สิทธิในการฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเพื่อโต้แย้งผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐตามมาตรา 11 วรรคหนึ่ง ให้พิจารณาจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ หากเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตามธรรมดาทั่วไป การดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและอาญา และการใช้สิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลในทางแพ่ง ให้ผู้เสียหายใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม ส่วนการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ หากเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อันเกิดจากการใช้อำนาจทางปกครองหรือการดำเนินการทางปกครอง ให้ผู้เสียหายใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

และปัญหาการฟ้องคดีประเด็นอื่น คือ ปัญหาขอบเขตการบังคับใช้พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ให้เพิ่มเติมขอบเขตการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้กล่าวแก่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่อื่นๆ ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ในคำนิยามของเจ้าหน้าที่ และหน่วยงานของรัฐ และมีการยกเลิกพระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

ปัญหาอายุความ คือ ปัญหาเรื่องอายุความเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ในคดีแพ่งและคดีปกครองที่ไม่เท่ากัน ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติ มาตรา 5 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 บัญญัติว่า สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนอันเกิดจากกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดจากการปฏิบัติหน้าที่ทางราชการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองนั้น หากเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตามธรรมดาทั่วไป การดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและอาญา และการใช้สิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลในทางแพ่ง ให้ผู้เสียหายใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันทำละเมิด ส่วนการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ หากเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อันเกิดจากการใช้อำนาจทางปกครองหรือการดำเนินการทางปกครอง ให้ผู้เสียหายใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายในระยะเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา 51 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

และปัญหาการฟ้องคดีประเด็นอื่น คือ ปัญหาเรื่องอายุความเกี่ยวกับการที่หน่วยงานของรัฐไม่พิจารณาคำขอภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด โดยมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติ มาตรา 11 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 บัญญัติว่า หากหน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอที่ได้รับตามวรรคหนึ่งให้

ไม่แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ผู้เสียหายอาจใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พ้นกำหนด 180 วันนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐออกไปรับคำขอ

เอกสารอ้างอิง

จรัญ โฆษณานันท์. นิติปรัชญา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550.

ศันันท์กรณ โสคติพันธุ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลาภมิควรได้. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2563.

ชาญชัย แสวงศักดิ์. กฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐ โดยปราศจากความผิด. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560.

_____. รัฐและนิติบุคคลมหาชน. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2565.

สุริยา ปานแป้นและอนุวัฒน์ บุญนันท์. คู่มือสอบกฎหมายปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 14 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2563.

_____. คู่มือสอบกฎหมายรัฐธรรมนูญ. พิมพ์ครั้งที่ 10 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2562.